

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

יו.

עין משפט
נר מצוה

מד א מיי פ"ע מהל
מעשר הלכה ג:
מה ב מיי פ"ג הל' א:
מו ג מיי פ"ג מהל
מחללות אקרוס הל'
כא סמג לאוין קלז טו"ש"ע
י"ד סי' ק ספי"ג א:
מו ד ה מיי פ"א מהל'
מעשה קרבנות הל' ה
סמג לאוין ששה:
מה ו מיי פ"ג מהל'
מעשר פני הל' ה
סמג לאוין רסד:
מז ז מיי פ"י מהל'
קרבן פסח הל' א
סמג לאוין שבו:
נ ח מיי פ"ג הל' א:
נא ט מיי פ"ג הל' א:
נב י מיי פ"ג מהל'
שמיטה הל' א סמג
לאוין קסא טו"ש"ע י"ד סי'
לכז ספי"ג ו:
נג כ מיי פ"ג הל' ב
ופט"ו מהל' סנהדרין
הל' ד ופ"י"ח הל' ב ופ"א
מהל' עברה הלכה א ופ"א
מהל' מנחות ע"ג הל' ג:
נד ל מיי פ"ג מהל'
נדרים הל' ג ופ"ד ז
סמג לאוין רס:
נה מ מיי פ"א מהל'
מנשה קרבנות הל' ד
סמג לאוין שסד:
נו נ מיי פ"א מהלכות
נדרים הל' טו סמג
לאוין שגז:
נז ס מיי פ"א מהל'
מעשה קרבנות הל' ה
סמג לאוין ששה:

תורה אור השלם
1. לא תוכל לֵאבֵל
בשעריך מעשר דגןך
ותירושך ודביתך ובערתי
בקרך וצאנך וכל נְדָרֶיךָ
אשר תדר ונדבתוך
ותרומת דָּךְ יז
דברים יב יז

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה קדשים
וכו' מעשר שני הא תנא:
(ב) תוס' ד"ה ודביתך ובערתי
לדבריו ד"ה ק"ו ופ"א
וכו' אורי לוי מיהא:

הגהות הגר"א
[א] גמ' דערמא. ל"ל
דקטיל:

ורבנן בריית נשמה חשובה חמה לא חשובה. תימה לדפוס גיד
הנשה (תולין דף ק"א. וטו.) וספ' אמריןן שאני גיד דצריה הוא
ולא צטיל ואע"ג דלית זיה נשמה וי"ל דהכי קאמר שאני גיד דצריה
הוא וכיון דלתיא מצריית נשמה שפיר הו"א צריה ולא נראה דהא
נצלה דקא אחי מצריית נשמה
ואעפ"כ לא הו"א צריה אלא על כרחך
הטעם תלוי דכל שאווד שמו
כשנתתך הוי צריה וינחא מנצילה
שאינו אוודת שמה שלפעמים אף
כשנתתה קורין אותה נצילה ולכך
לא הוי צריה אצל גיד אווד שמו על
ידי שנתתך אצל ק"ק ל' י' מאי קאמר
הכא בריית נשמה חשבי' ליה
ט"לימא דלדבריו דר"ש (ט) אמרי לדידן
אפילו נמי אית זיה נשמה לא הוי
צריה אלא לדידן דצריה הוא אודי
לי מיהא דכיון דליכא נשמה דצטלה:
לדמאי

לקיש כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו תנן אמר להם ר' שמעון אי אתם מודים
לי באוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב אמרו לו מפני שהוא כברייתא אמר
להן אף חטה אחת כברייתא חטה אין קמה לא לדבריהם קאמר להו לדידו
אפילו קמה נמי אלא לדידכו אודו לי מיהת דחטה אחת כברייתא ורבנן בריית
נשמה חשובה חמה לא חשובה תניא כותיה דרבי ירמיה (ט) רבי שמעון אומר
כל שהוא למכות לא אמרו כזית אלא לענין קרבן: **בתנאי** האוכל בכורים
עד שלא קרא עליהם יקדשי קדשים חוץ לקלעים יקדשים קלים ומעשר שני
חוץ לחומה והשובר את העצם בפסח הטהור ה"ז לוקה ארבעים אבל
המותיר בטהור והשובר בטמא אינו לוקה ארבעים הנוטל אם על הבנים
רבי יהודה אומר לוקה ואינו משלח וחכמים אומרים משלח ואינו לוקה זה
הכלל כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין חייבין עליה: **גמ'** אמר
רבה בר בר חנה א"ר יוחנן זו דברי רבי עקיבא סתימתא אבל חכמים אומרים
(ט) בכורים הנחה מעכבת בהן קריאה אין מעכבת בהן ולימא זו דברי רבי
שמעון סתימתא הא קא משמע לן דרבי עקיבא כרבי שמעון סבורא ליה
מאי ר' שמעון דתניא ותרומת ידך אלו בכורים אמר רבי שמעון מה בא
זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה קל וחומר ממעשר הקל ומה מעשר
הקל אוכלן חוץ לחומה לוקה בכורים לא כל שכן הא לא בא הכתוב אלא
לאוכל מבכורים עד שלא קרא עליהן שהוא לוקה ונדבותיך זו תודה
ושלמים אמר רבי שמעון מה בא זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה
קל וחומר ממעשר הא לא בא הכתוב אלא לאוכל בתודה ובשלמים
לפני זריקה שהוא לוקה ובכורות זה הבכור אמר ר' שמעון מה בא זה
ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה ק"ו ממעשר אם לפני זריקה ק"ו מתודה
ושלמים הא לא בא הכתוב אלא לאוכל מן הבכור אפי' לאחר זריקה שהוא
לוקה בקרבן וצאנך זו חטאת ואשם אמר רבי שמעון מה בא זה ללמדנו
אם לאוכלן חוץ לחומה קל וחומר ממעשר אם לפני זריקה קל וחומר
מתודה ושלמים אם לאחר זריקה קל וחומר מבכור הא לא בא הכתוב
אלא לאוכל מחטאת ואשם אפילו לאחר זריקה חוץ לקלעים שהוא
לוקה נדרין זו עולה אמר ר"ש מה בא זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה
ק"ו ממעשר אם לפני זריקה קל וחומר מתודה ושלמים אם לאחר זריקה
ק"ו מבכור אם חוץ לקלעים קל וחומר מחטאת ואשם הא לא בא הכתוב
אלא

ללקמן דשמעיין לר' שמעון זה דלית ליה כי מתינתין דקרייה מעכבא זהו: **מאי ר' שמעון.** היכא שמענא ליה דלמך הכי: **ספומם**
יד. ספיה דהאי קרא הוא לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ותירושך ויהרך ובכורות צקך ולאנך וכל נדריך אשר תדר ונדבותיך
ותרומת ידך ודרש ר' שמעון לקרא מספיה לרשיה דאי הוה דריש ליה מרישיה לקפיה לא מדרש ליה כי האי גוונא ולקמיה
מפרשינא ליה: **סרומם ידך** אלו בכורים. דכתיב (דברים טו) ולקח הכהן הטנא מידך: **אם לאוכל** חוץ לחומה לאסור כדמשמע
קרא לא תוכל לאכול בשעריך וכו': **קל וחומר ממעשר הקל.** שהרי כתיב בתחלת המקרא מעשר דגנך. ולקמיה מפרש מאי חומר
דבכורים ממעשר: **עד שלא קרא עליהן.** ארמי אווד אפי' דלס אלו ענין חוץ לחומה תנהו ענין לאסור אחר הרואי להם: **לפני זריקה**
שחור לוקה. דלס אלו ענין חוץ לחומה תנהו ענין לכן שחור אסור החמור שאתה יכול לתמו לענין לאו שאין צו אזהרה מפורשת
במקום אחר אלא עשה בלבד (ס"ט י"ב) ודס וצמח יספך והדר והצבר תאכל [פסחים ע"ו]: **קל וחומר מסודה ושלמים.** ולקמיה מפרש מאי חומריה
דבכור מתודה ושלמים: **אפילו לאחר זריקה שחור לוקה.** אם זר הוא שאין הבכור נאכל אלא לכהנים וזו היא אזהרתו ובמקום אחר עשה הוא
דלשכתן זה אף צבור שור וגו' ובשרם יהיה לך וגו' (בבבב"ר י"ח): **אם לאוכל לאחר זריקה.** והוא זר קל וחומר מבכור. ולקמיה מפרש
מאי חומרה דחטאת מבכור: **חוץ לקלעים.** ואזהרה עשה מנינו זה במקום אחר (ויקרא ו') במקום קדוש תאכל בזהל מעשר:
לאוכל

קורא ואין לרין להפריש. דכיון שקרא עליו סס ילא הכרי מתורת
טבל ושאר המעשרות הוא לרין להפריש על כרחך לפי שצריך
להפריש ממעשר ראשון תרומת מעשר וליתנה לכהן שהיא צמיחה
לזרים ומעשר שני לרין להעלותו לירושלים ולאכלו: **רצנן סברי ודאי**
טביל. לפיכך ספיקו לרין להולילו
מיד ספק טביל: **לא נהשדו.** דממונא
הוא אין צו אסור אכילה אלא גזל
עניים ואיזה לגזל עניים לא חייש:
אפרושי מפרשי ליה. לאפקושי טבילה
נהי דמעשר ראשון לא מפרשי דסבר
אי מפרשינא ליה צעניא לאפרושי
תרומת מעשר מיינה שהוא צמיחה
וניתנה לכהן ומעשר שני נמי אי
מפרשינא ליה צעין אסוקיה ומיכליה
צירושלים: **מחלוקת חטטה.** שהיא
כצרייתה: **כך מחלוקת צו.** דקסבר
ר' שמעון כלל האסורין כל שהוא
למכות ולא אמרו כזית אלא לענין
קרבן על שגגת כרת והלכה למשה
מסיני היא: **בתנאי** עד שלא קרא
עליהן. ארמי אווד וגו' ובגמרא יליף
היכן הוזהר: **קדשי קדשים חוץ**
לקלעים. או שאכל קדשי קדשים
צומן משכן חוץ לקלעים ובגמרא
מפרש היכן מזהר: **קדשי קלים**
חוץ לחומה. אזהרה מלא תוכל לאכול
בשעריך וגו' וכן מעשר שני. ובגמרא
פריך מעשר שני (א) תנא ליה לעיל
מעשר שני והקדש שלא נפדו והיינו
שאכלו חוץ לחומה בלא פדיון:
המפריש בטהור אינו לוקה. דלמך
לעיל) זה הכתוב ליתן עשה אחר לא
תעשה כו': **השובר.** עלם בטמא
כדלמרינן בפסחים (דף ק"ג.) ועלם
לא תשברו צו' כשכר ולא בפסול: **לוקה**
ואינו משלח. קסבר שלם מעיקרה
משמע ואין כאלו שניתק לעשה
דלע"ג דכתיב שלם משלח אחר לא
תקח לאו למימרא דלס לקחת שלם
אלא לא תקח אלא שלחנה קודם
לקיחה: ותכמים אומרים משלח ואינו
לוקה. קסברי שלם אחר לקיחה
משמע ולא שניתק לעשה הוא:
גמ' זו דברי ר' עקיבא. מתינתין
דקמיה בכורים קרייה מעכבא זהו
ר' עקיבא היא שהיה רגיל רבי לקטום
דצריי צמשינה צתם צממה מקומות
והכי שמיע ליה לר' יוחנן דלית ליה
לר' עקיבא קרייה מעכבא בצורים:
הנחה. לפני המוצא מעכבת צהן
דשנה זה קרא (דברים טו) והניחו
לפני וגו' (ס"ט) והנחתו לפני וגו':
ונימא זו דברי ר' שמעון. דהוי ליה
לתייתי סיעתא לנליתי' (ט) מתינתין

ואינו צריך להפריש.
אלא טק עניו צד זה
ואמר מלאן אי טבל
ואוכלו הוא בעלמא,
דהמולא מחבירו עליו
הראיה, דלמך תהא עליו
איתי רחיה דלא הפריש
עם הארץ והיינא לך הפריש
אמרינן בפרק במתא
דטובה (מת.) מעשר
ראשון ומעשר עני השעיה
(תודים ט"ז.) כל שערי
בכל האסורין, למכות.
במתא, לא אמרי
כדית. הלכה למשה מסיני
אלא לענין קרבן.
דשגגת כרת (שבועות כא.)
ובשלהל כל שאור עובר
גזלו (שבועות י"ח).
המותיר בטהור. דפסח
טבור וכו' (שבועות ב.)
אפילו בטהור וכל שכן
בטמא (שם ופסחים ט"ז.
ט"ז.) **השובר בטמא**
אינו לוקה. לא הוזהר
משום לא תמורו ולא צוה
בטמא משום לא תשברו
(פסחים ט"ז.) ולוקה אחר
משלח. דלמרינן דעבד
עבד (תולין קמ"א.) קסבר
שלם מעיקרה משמע. לא
תקח האל אלא שלחנה
קודם לקיחה, ואע"ג
דכתיב בזה לא תקח, לאו
למיימרא דלס לקחת שלם
ויהוי לאו שניתק לעשה,
אלא לאו שקדמה עשה הוא
(דע"ל טו.) משלח ואינו
לוקה. קסברי שלם אחר
לא תקח משמע דכתיב,
והוא ליה שניתק לעשה לאו
לקחת שלם (שם.) זה
הכלל בו אין חייבין
עליה. אלא יקיים העשה
ויפטר (שם) אלא אם כן לא
קיימו מן כדי צבור לתמן
דמי קיימו ולא קיימו, אלא
משלח מן כדי צבור ואינו
לוקה, ואם לא שלח לוקה,
וצריך לשלח אחר לקיחה
משמע, ולתמן דמי בטלו
ולא צטלו, בני עד שחטוט
אזתה ולי לא לך לך (תולין
קמ"א.) ותרומת ידך אלו
בכורים. דכתיב הכי די
ולקח הכהן הטנא מידך
(פסחים י"ז) דבני הנחת
מקום דכתיב ושמת בטמא
ולכל, והוא אשמינן
עשה והוא אשמינן
אזהרה לאו לאוכל בצבולין,
דלוי תרומה ממש קדשי
הגבול הוא ולא בני חומה
(יבמות ע"ב.)